

De drie decentralisaties, van vangnet naar veerkracht

Denkkader voor de drie decentralisaties, de nieuwe Wmo, Jeugdwet en Participatiewet

**Definitief concept
Gemeente Sittard-Geleen
Januari 2014**

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Inleiding
2. Transitie en transformatie
3. Van vangnet naar veerkracht, speerpunten in Sittard-Geleen
4. Rollen en verantwoordelijkheden
5. Het gewenste resultaat

Voorwoord

Er wordt door veel organisaties en gemeenten gewerkt aan 3D notities. De opgave die gepaard gaat met de drie decentralisaties is dan ook groot, zowel financieel als inhoudelijk. Het beter verbinden van de uitvoering in het sociale domein kan naar de toekomst toe een oplossing bieden vandaar het belang van een samenhangende 3 D aanpak. Ook de gemeente Sittard-Geleen ziet het als een belangrijke opdracht om de 3 decentralisaties in samenhang te organiseren en uit te voeren.

Deze 3D notitie is tot stand gekomen op basis van de drie hoofdlijnennotities Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet en de beweging die Sittard-Geleen heeft ingezet gericht op participatie en actief burgerschap, zie ook de Kanteling, de leefbaarheidsagenda en de voorjaarsnota 2013. Daarnaast is ook goed gekeken naar beschrijvingen en nota's van andere gemeenten, VNG of G32. Denk hierbij aan 'Bouwen op de kracht van burgers, naar een samenhangende en krachtige aanpak op het sociale domein' van de VNG, 'Van 3 decentralisaties naar 3- dimensionaal, een pleidooi voor ruimte' van het G32 netwerk, 'Omgaan met het onbekende, een reflectie op de voorbereiding van de 3 D's' van de Nederlandse school voor Openbaar Bestuur en overige relevante informatie en notities.

Deze 3D notitie is geen inhoudelijke beleidsmatige toevoeging maar maakt de samenhang van de drie decentralisaties (en hoofdlijnennotities van Sittard-Geleen) inzichtelijk.

Deze samenhang en de speerpunten in deze notitie worden bewaakt middels een programmastructuur 3D. Dat betekent ook dat de nadere uitwerking (m.b.t. inrichting en uitvoering) van de drie hoofdlijnennotities in nauwe samenhang plaats vindt.

1. Inleiding

Bij de decentralisaties komen veel nieuwe taken op de gemeenten af. Het is van belang deze decentralisaties te zien als een fundamentele verandering. De visie achter de 3 decentralisaties in het sociale domein zijn vergelijkbaar; meer participatie en eigen kracht van de burger, minder bureaucratie, meer slimme combinaties om echte resultaten te bereiken in het sociale domein, een beperktere rol van de overheid.

Gemeenten staan dicht bij hun burgers dan het Rijk. Kinderen gaan in de gemeente naar school. Wie een uitkering nodig heeft, of bijzondere bijstand, meldt zich bij de gemeente. Met de decentralisaties komen nog meer leefgebieden naar de gemeente. Dat betekent dat gemeenten een samenhangende afweging kunnen maken als het gaat om hulp, zorg en dienstverlening.

In deze 3 D notitie worden zowel de inhoud als de betekenis en het gewenste resultaat van deze fundamentele verandering, ook wel transformatie genoemd, beschreven.

Bij de transformatie in het sociale domein is een nieuw samenspel aan de orde tussen burgers, maatschappelijke instellingen en de overheid. Wij willen burgers een grotere eigen rol en verantwoordelijkheid te geven. Het gaat dan om het versterken van eigen kracht, zelfredzaamheid en zelfregie. Bijna iedereen wil zoveel mogelijk zelf de regie voeren over eigen leven

en leefomgeving. Mensen zijn vaak goed in staat om zelf aan te geven welke beperkingen zij ondervinden en wat er moet gebeuren om deze beperkingen te verhelpen of hiermee om te kunnen gaan. Ongewild en met goede bedoelingen is de verantwoordelijkheid, het initiatief, het gesprek en contact van mensen grotendeels af- en overgenomen, waardoor voor oplossingen vooral naar de overheid wordt gekeken. Van even groot belang is dat naast mensen zelf ook de overheid en maatschappelijke organisaties uitgaan van mogelijkheden en soms zelfs nieuwe mogelijkheden waarbij zelfredzaamheid en zelfregie centraal staan. Hiermee wil de overheid niet afschuiven, maar ook niet overnemen. Ze kijkt nauwkeurig wat mensen zelf, individueel of in groepen of organisaties, willen en kunnen doen en bijdragen.

Veel van de nu aangeboden voorzieningen in het sociale domein zijn gefragmenteerd en daardoor niet voldoende effectief en efficiënt. Daar komt bij dat de samenleving, en daarmee de overheid, de huidige verzorgingsstaat niet meer kan betalen tenzij op andere beleidsterreinen fors wordt ingeleverd. De kosten van de huidige voorzieningen zijn teveel opgelopen. Het huidige systeem en pakket aan voorzieningen is niet duurzaam en toekomstbestendig. Vernieuwing is daarmee om meerdere redenen noodzakelijk. Gemeenten krijgen steeds meer taken in het sociale domein. Daardoor ontstaat de mogelijkheid om in de uitvoering van deze taken samenhang aan te brengen en vernieuwing te realiseren.

Meer maatwerk, zelfredzaamheid en betrokkenheid van burgers, minder verschillende hulpverleners rond één huishouden, voorkomen van escalatie van problematiek én meer voor minder – dus goedkoper, efficiënter en effectiever met als leidend principe 'één gezin, één plan, één regisseur'. Dat zijn beknopt de ambities voor de drie decentralisaties in het sociale domein die op dit moment worden voorbereid en de komende jaren beslag krijgen.

2. Transitie en transformatie

De wetswijzigingen in het sociale domein zijn decentralisaties. Een belangrijke overeenkomst in alle drie decentralisaties is de overgang van taken en verantwoordelijkheden naar een lager bestuursniveau: de gemeenten. Deze overgang van taken en verantwoordelijkheden wordt ook wel transitie genoemd. Echter de decentralisaties zijn meer dan een overdracht van taken van het ene naar het andere niveau van bestuur. De gemeente is niet eenvoudigweg de landingsplaats van taken en verantwoordelijkheden die van het Rijk "over komen".

De decentralisaties vragen om een dieper gaande en duurzame verandering, een transformatie, die vele jaren zal vergen.

De gemeente heeft dus een tweeledige opdracht. Enerzijds moet zij de overgang van regelingen vanuit de ministeries goed organiseren en moet zij met het Rijk afspraken maken over financiering, informatievoorziening en verantwoording. Anderzijds – en tegelijkertijd – moet zij in interactie met partijen in het veld komen tot werkbare arrangementen om de taken te vervullen, efficiënter en effectiever.

Het begrip transformatie geeft aan dat het gaat om een verandering van de kernwaarden, de cultuur en de werkwijzen binnen een nieuw in te richten sociaal domein. Dat gaat verder dan de decentralisaties, de transitie. Het begrip transformatie onderstreept dat wordt gestreefd naar een vernieuwing van waarden, gevolgd door een verandering van werkwijzen en verhoudingen: meer verantwoordelijkheid bij de burgers en een omslag in de werkwijze van professionals.

De vernieuwing van waarden is te herkennen aan de omzetting van verzekerd recht naar het compensatiebeginsel en meer maatwerk zonder de negatieve effecten van medicalisering en indicering. Een verschuiving van 'waar heb ik recht op' naar 'wat heb ik nodig'. Het is ook een verschuiving van een verzorgingsstelsel naar een participatiestelsel waarin primair aandacht is voor mogelijkheden (wat kan de burger zelf) i.p.v. gerichtheid op beperkingen (verhelpen/verzorgen). Het streven is dat zoveel mogelijk mensen en gezinnen actief participeren in de samenleving, werken om in hun eigen levensonderhoud en dat van hun gezin te voorzien, de eigen regie over hun leven voeren en bijdragen aan het welbevinden van hun sociale omgeving. Voor de meeste mensen is dat bijna vanzelfsprekend; zij kunnen voorzien in hun eigen levensonderhoud en nemen actief en volwaardig deel aan de maatschappij. En meer dan dat: ze geven de maatschappij mede vorm en dragen bij aan de economie, de sociale cohesie en bieden sociale ondersteuning aan anderen, bijvoorbeeld in de rol van collega, werkgever, goede buur, vriend, vrijwilliger of mantelzorger.

Maar participatie gaat niet altijd vanzelf. Soms is daarbij ondersteuning nodig, soms activering, of allebei (met name bij kwetsbare groepen). Afhankelijk van de behoefte kan de benodigde ondersteuning tijdelijk zijn of structureel, gevraagd of ongevraagd, eenvoudig of complex, en betrekking hebben op enkelvoudige of meervoudige problematiek. Deze ondersteuning en activering wordt deels gevonden in de civil society: eigen sociale netwerken, vrijwilligersorganisaties, werkgevers die zich extra inspannen en het maatschappelijk middenveld.

De komende jaren moeten gemeente, burgers en maatschappelijke organisaties samen werken aan een samenleving die zorgt voor elkaar en waar iedereen kan meedoen (naar vermogen). Samen het begrip solidariteit opnieuw inhoud geven.

Ook de overheid heeft een rol in het sociale domein. Die rol is gericht op het vergroten van de participatie van burgers, voornamelijk via activering, ondersteuning en bescherming. Dit betekent in de eerste plaats zoveel mogelijk mensen aan het werk krijgen of op een andere wijze actief betrekken bij de maatschappij. De centrale vraag bij de ontwikkeling en uitvoering van sociaal beleid is wat burgers nodig hebben om hun leven in goede banen te leiden; bijvoorbeeld om werk te vinden, om zelfstandig te blijven wonen als je ziek, gehandicapt of ouder bent, om kinderen groot te brengen. Welke ondersteuning kunnen inwoners daartoe in hun eigen omgeving mobiliseren, en waar kan of moet de overheid stimulerend of ondersteunend optreden?

De kern van de transformatie is samen te vatten in drie elementen:

1. *Het zoeken naar een nieuwe balans in verantwoordelijkheden van burgers, overheid en maatschappelijke organisaties*
 - Uitgaan van eigen kracht, eigen verantwoordelijkheid, zelfredzaamheid en zelfregie. Wat je zelf kan doen doe je ook zelf.
 - De overheid moet minder willen overnemen maar kan wel ondersteunen.
 - Het gaat over 'het mee doen' en 'mee kunnen doen' en 'mee moeten doen' en het anders inrichten van de ondersteuning hiervan - beter en effectiever!
 - Participatie staat voorop. Uitgangspunt is participatie door iedereen, naar vermogen en passend bij de persoon en zijn wensen daarover. Naar mate mensen meer mee doen in de maatschappij en deelnemen aan het maatschappelijk verkeer, kunnen zij zich beter ontwikkelen, werken of op een andere wijze een maatschappelijke bijdrage leveren. Werk en daarmee in eigen levensonderhoud voorzien is het uiteindelijke doel.
 - Ondersteuning en zorg blijven gericht op het versterken van zelfredzaamheid van inwoners die tijdelijk niet in staat zijn voor zichzelf te zorgen.
 - Bij participatie hoort maatschappelijke inzet: dat mensen zich actief inzetten voor hulp aan anderen en hun sociale omgeving. De samenleving is wederkerig. Sociale samenhang en bescherming ondersteunen daarin de leefbaarheid en het gevoel van veiligheid in de eigen woonomgeving. Ook hulpvragers worden aangesproken op wederkerigheid.
2. *Fundamenteel vernieuwen*
 - De ondersteuning voor burgers die dit nodig hebben wordt fundamenteel anders ingericht: effectief, op maat, integraal, gericht op wat echt nodig is en steeds gericht op het versterken van eigen kracht en zelfredzaamheid.
 - De ondersteuningsstructuur organiseert zich rondom de behoefte van inwoners en niet rondom de verschillende domeinen en wetten die aan taken ten grondslag liggen. De invulling van de ondersteuningsstructuur kan per buurt of stadsdeel verschillen.
 - Maatstaf is de mate waarin ondersteuning duurzaam bijdraagt aan de (economische) zelfredzaamheid en participatie en aan het gezond en veilig opvoeden en opgroeien en de mate waarin mensen zelf daar tevreden over zijn. De context is steeds de directe woon- en leefomgeving, waarin mensen in staat zijn gezond en veilig te leven en zich in positieve zin kunnen ontwikkelen en ontplooien.
 - Het samenbrengen van taken uit het sociaal domein op lokaal niveau is blijvend en resulteert in een herontwerp met kansen: beter en goedkoper doordat inwoners het samen zelf doen, het verwijderen van overlap tussen voorzieningen en het realiseren van een slimmere inrichting.
 - Kijken naar de samenhang op individueel niveau tussen de verschillende leefgebieden: werk, dagbesteding, inkomen, wonen, onderwijs, gezondheid, opvoeding, welzijn, sociale contacten en vrije tijd.

3. *Schaarste van financiële middelen*

- Er is een forse beperking van overheidsuitgaven in het sociale domein. De urgentie is hoog.
- Er is sprake van forse kortingen door de rijksoverheid én er zijn geen andere maatschappelijke (en gemeentelijke) middelen beschikbaar.
- De gemeente heeft de overtuiging dat het beter en goedkoper kan, vooral door ontbureaucratisering en betere afstemming cq samenwerking.
- Grip op de ontwikkeling is nodig om te voorkomen dat er grotere maatschappelijke risico's ontstaan met ongewenste effecten bij kwetsbare burger. De ontwikkeling en de aanpak vraagt visie én organisatiekracht.

Het spreekt voor zich, dat een verandering van cultuur en kernwaarden en daarbij behorende werkwijzen en verantwoordelijkheden, een proces van jaren is. Een proces waar de gemeente de eerste stap in moet zetten en burgers, maatschappelijke organisaties in mee moet nemen.

3. Van vangnet naar veerkracht, de speerpunten in Sittard-Geleen

De gemeente Sittard-Geleen heeft de afgelopen jaren op verschillende manieren al een beweging in gang gezet in het sociale domein, een beweging die nauw aansluit bij de transformatiegedachten zoals in paragraaf 2 omschreven. Hierbij past in Sittard-Geleen veel beter het begrip 'veerkracht' in plaats van 'eigen kracht'. Burgers wijzen op eigen kracht lijkt op los laten en dat is niet wat bij de uitvoering van het huidige sociale beleid in Sittard-Geleen gebeurt. De term veerkracht draagt het geloof in zich dat mensen in staat zijn een groot deel van hun problemen zelf op te lossen. Daarbij geeft de gemeente vooral mensen het vertrouwen dat zij dit kunnen dan wel informeert, adviseert en ondersteunt zodanig dat zij het uiteindelijk zelf kunnen. In de tem veerkracht zit beweging. Mensen zijn eigenaar van probleem en oplossing. Vaak volstaat het om mensen te helpen om in hun kracht te komen. Daarbij staan niet beperkingen en ziekte centraal maar het vermogen van mensen om zich aan te passen en zelf regie te (blijven) voeren.

Zoals gezegd werkt Sittard-Geleen al in de geest van het begrip 'veerkracht', zet daar ook instrumenten op in en heeft de afgelopen jaren de organisatie netwerken opgebouwd die hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Goede voorbeelden hiervan zijn:

- Het Participatiehuis en werken naar vermogen (waaronder het voormalige 600 banenplan).
- De Kanteling binnen de huidige Wmo samen met het Wmo adviescentrum en de wijksteunpunten.
- Het CJG als netwerkorganisatie gericht op samenwerking en relaties met maatschappelijke organisaties.
- Actief burgerschap in het wijkgericht werken (stadsdeelmanagement en de leefbaarheidsagenda).

Deze voorbeelden, werkwijzen en netwerken, vormen een belangrijk fundament om straks de 3 decentralisaties in samenhang te kunnen uitvoeren. Daarnaast biedt ontschotting van geldstromen de gemeente meer mogelijkheden om integrale en daarmee effectievere hulp te organiseren en uit te voeren.

Centraal hierin staan de volgende speerpunten.

Veerkracht als lokale identiteit van eigen kracht

- De mens en zijn ontwikkeling staan centraal: hoe functioneert de burger in zijn eigen sociale leefomgeving en kan hij zich daarin ontwikkelen.
- Uitgaan van mogelijkheden en talenten als bron van meer zelfredzaamheid en meedoen in de samenleving.
- Wat iemand zelf kan oplossen of regelen moet iemand ook zelf oplossen en regelen. Mensen zijn meestal goed in staat voor zichzelf, hun kinderen en hun eigen huishouden te zorgen.
- Naast zelfredzaamheid gaat het ook om samen-redzaamheid: wat kunnen burgers onderling en samen oplossen?
- Pas als de veerkracht en het eigen sociaal netwerk onvoldoende oplossing biedt komt het gebruik van algemene voorzieningen in beeld. En pas in laatste instantie het gebruik van individuele (maatwerk) voorzieningen. Recht op voorzieningen is geen automatisme, maar er is wel een goed georganiseerd vangnet voor wie dat echt nodig heeft.
- Waar beroep op voorzieningen gedaan wordt is ook de vraag naar wederkerigheid: wat kunt u terugdoen voor de samenleving?
- In geval van misbruik van voorzieningen wordt streng opgetreden.

Ontzorgen en normaliseren

- Gewone vragen komen te snel bij professionele zorg terecht. Door het steeds vroeger en sneller signaleren van risico's en problemen ontstaat een negatief effect: gewone problemen worden zorgproblemen. Die trend moet worden omgebogen.
- Problemen op verschillende levensgebieden horen tot de dagelijkse praktijk van veel gezinnen. Niet de beperkingen staan centraal maar dat wat mensen aan mogelijkheden hebben. Een beetje gek is eigenlijk best normaal.
- Mensen moeten het weer normaal vinden dat zij hun eigen problemen oplossen én elkaar aanspreken op opgroeien, opvoeden, financiële onafhankelijkheid en maatschappelijk meedoen.
- Professionals dienen te worden geremd in de uitvoering van alle activiteiten die onbedoeld de verantwoordelijkheden van ouders, jongeren of de sociale omgeving over nemen.
- Om de druk op professionele zorg te verlagen moet de nulde- en eerste lijn worden versterkt.

Samenhang en samenwerking

- De gemeente gaat intensieve relaties aan met professionals, maatschappelijke organisaties en burgers. Hierbij gaat het zowel om een intensivering als een herwaardering van de interactie

tussen de gemeente, maatschappelijke organisaties en burgers. De gemeente wordt het knooppunt in een complex web van relaties waarin de taken in en rond het sociale domein bewegen.

- De gemeente zoekt de samenwerking op met andere gemeenten in de Westelijke Mijnstreek en op de schaal van Zuid Limburg op basis van het adagium 'lokaal wat kan, regionaal wat moet'.
- Ketenbrede samenwerking is essentieel en levert meer effect op (jeugdzorg, onderwijs, politie, woningbouwcorporaties, wijkwerk etc.).
- Halt aan gefragmenteerde aanpakken en verkokering: eenvoudig waar dat kan, integraal waar dat moet. Professioneel handelen in gezinnen met multiproblematiek is op elkaar afgestemd.
- Één persoon, huishouden, gezin, één aanpak en één regisseur voor meervoudige problematiek op meerdere leefgebieden. Van domein denken naar denken in samenhangende en werkende aanpakken.
- Eenvoudige en eenduidige indicatiestelling. Mensen die uit meerdere stelsels zorg nodig hebben mogen geen last hebben van schotten tussen regelingen.

Zoveel als mogelijk nabij en in de directe woonomgeving, de buurt, dorp of kern

- De nadruk op de buurt, het dorp of de kern moet anno 2015 drieledig zijn. In de eerste plaats gaat het om het fysieke beheer van wijken en buurten: zijn ze schoon, heel en veilig, en zijn er voldoende voorzieningen. In de tweede plaats gaat het om sociale verbanden in de buurt en dat wat mensen zelf en voor elkaar doen. In de derde plaats gaat het om het organiseren van welzijn en zorg dichtbij en in samenhang.
- Nabijheid en verbinden. De ondersteuning moet dichtbij de burger komen, zo nodig aangestuurd door de gemeente die dichterbij staat en met een grotere rol voor het eigen (meer nabije) sociale netwerk. Verbinden wordt een sleutelwoord, verbinden met de samenleving (sociale en informele netwerken) en dat wat daarin aan mogelijkheden aanwezig is.
- We organiseren de ondersteuning op de juiste schaal: op gemeentelijk niveau, stadsdeelniveau, buurniveau, schoolniveau of bij mensen thuis. Daarbij wordt het belang van nabijheid zorgvuldig afgewogen en het schaalniveau gekozen dat het meest efficiënt en effectief is middels gebiedsgerichte teams.

Keuzevrijheid en zeggenschap

- Niet het recht op maar de noodzaak én het voor de klant te bereiken resultaat staan centraal.
- Het PGB draagt bij aan het versterken van de regierol van de client en zijn netwerk. De gemeente kent een pgb toe wanneer dit bijdraagt aan een compleet en passend ondersteuningsarrangement.

Selectieve dienstverlening: kwetsbaarheid en interventie

- Focus op kwetsbare groepen: 80% redt zich zelf, 15% heeft enige (tijdelijke) ondersteuning nodig, 5% behoeft echte aandacht.
- Sommige mensen in een kwetsbare positie hebben het moeilijk om veerkracht te ervaren. Ondersteuning is, naast tijdelijke hulp, gericht op het versterken van veerkracht en zelfredzaamheid.
- In sommige situaties is direct handelen en interventie nodig. Als veiligheid in gevaar is dan grijpt de overheid in (veiligheid kinderen, ernstige overlast voor anderen).

4. Rollen en verantwoordelijkheden

Als gevolg van de transformatie veranderen ook de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen en organisaties in het sociale domein.

De burger

Burgers zijn zelf verantwoordelijk voor een gezonde leefstijl. Mensen lossen zelf en met hulp van anderen uit de samenleving hun problemen op. Zij doen daardoor minder een beroep op de overheid. Mensen worden aangesproken op hun burgerschap: je bent niet alleen maar leeft samen met anderen en dat betekent dat je ook aandacht en zorg voor je directe naasten moet hebben. Het is niet alleen halen maar ook brengen.

Burgers worden sterker als zij meer het heft in eigen hand nemen en mogen nemen. Het heft in eigen handen maakt hen ook zelfredzaam, sterk en gelukkig en geeft zelfvertrouwen. Het is in het belang van de burger dat de dingen simpeler, overzichtelijker en doeltreffender worden.

De gemeente

Door het transitie- en transformatieproces wijzigt de rol van de gemeente. De gemeentelijke verantwoordelijkheid neemt beleidsmatig én financieel fors toe; de ambities voor verbetering zijn hoog en de gemeente moet een nieuwe manier van sturen ontwikkelen om het nieuwe samenspel tussen gemeente, maatschappelijk middenveld en de burger te bereiken.

De rol van de gemeente moet congruent zijn met de visie en uitgangspunten van de 3 decentralisaties. Dit vraagt een andere manier van sturing en regie: waarbij de aandacht gericht is op kaders bieden, stimuleren en faciliteren van het (samen)werken gericht op veerkracht; met inzet van zelf oplossend vermogen en het benutten van netwerken. Het is de beweging van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. De gemeente stapt als regisseur naar voren om als beslisser een stapje terug te zetten. Hierbij is het essentieel dat de gemeente ruimte krijgt van het Rijk en ruimte geeft aan maatschappelijke organisaties en burgers om initiatief te nemen en oplossingen te bedenken zonder dit allemaal te willen dichtregelen. Vertrouwen en ontbureaucratiseren zijn hierbij onontbeerlijk.

De aanbieders

De gemeente gaat leiding geven aan de transformatie in de rol van regisseur. Aanbieders moeten zich realiseren dat de bestaande structuren en bestaande relaties niet langer de basis zijn waarop wordt

voortgebouwd. Het gaat om het realiseren van vitale coalities van partners die er voor kiezen om samen te werken bij het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen. Een dergelijke aanpak vraagt om gedreven professionals en organisaties die kansen zoeken en willen vernieuwen. Organisaties die niet inspelen op verandering en vernieuwing krijgen het zwaar vanaf 2015.

En ook voor aanbieders geldt dat zij ruimte en vertrouwen moeten bieden aan hun medewerkers zonder alles te willen reguleren, vastleggen en afrekenen. Wel scherp houden en aanspreken maar niet via de weg van de bureaucratie.

De professionals

In het transformatieproces verandert er veel voor professionals, zowel voor professionals van gemeenten als van aanbieders. Nu het initiatief nadrukkelijker bij de burger komt te liggen verandert de aard van het contact tussen burger en beroepskracht. Uitgaan van veerkracht, zelfredzaamheid en zelfregie vraagt een andere verhouding tussen burgers en professionals. Belangrijk hierbij is ook de brede benadering ofwel het generalistisch werken waarbij naar de burger in het geheel en met zijn sociale omgeving worden gekeken. Hier komt de bedoeling van de transitie tot uitdrukking en moet de gewenste transformatie echt zichtbaar worden.

De andere inzet en beroepshouding van professionals is gericht op de veerkracht van mensen en hun netwerken: van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Het doel is niet om directe hulp te bieden maar om iemand te helpen zelf hulp te organiseren. Het gaat niet om overnemen maar om toevoegen.

In het kader van zowel het Participatiehuis alsook de Kanteling en het werken in Centra voor Jeugd en Gezin zijn al ervaringen opgedaan met deze nieuwe manier van werken. Hierbij dient aansluiting te worden gezocht en dit dient verbreed te worden zowel intern als extern.

5. Het gewenste resultaat

Op basis van de beschrijving van de fundamentele verandering, de transformatie, en de daarbij behorende speerpunten, rollen en verantwoordelijkheden ontstaan langzaam ook concrete beelden van het te bereiken maatschappelijk resultaat: wat heb je als je klaar bent?

Hierbij ontstaat het volgende beeld:

- Een toenemend aantal burgers is in staat om (gedeeltelijk) in hun eigen levensonderhoud te voorzien, in het informele netwerk hun eigen vragen te beantwoorden en problemen op te lossen.
- Alle inwoners zijn (meer) betrokken op elkaar en participeren in de samenleving zonder dat mensen buiten spel staan. Iedere inwoner ontwikkelt op basis van kansen, vermogens en ambitie zijn of haar talenten, participeert en doet mee 'naar vermogen'. Kinderen groeien gezond en veilig op.
- Er is sprake van meer zelfredzaamheid, meer participatie, meer gezonde ontwikkeling en leefomgeving en een goede borging van ondersteuning en bescherming voor wie dat echt nodig heeft.
- Ondersteuning is gericht op het aanboren en versterken van de veerkracht van de burger: de inwoner staat centraal bij het formuleren van de vraag en het zoeken naar de oplossing.

- Het beroep op dure specifieke en specialistische ondersteuning is afgenomen ten gunste van de ondersteuning uit het eigen sociale netwerk en de algemene voorzieningen: eenvoudig waar mogelijk, specialistisch waar nodig.
- Ondersteuning is integraal en samenhangend in de directe omgeving/nabijheid van inwoners.
- Er zijn minder hulpverleners per huishouden: er is één plan, één aanpak en één regisseur.
- Er is een resultaatgerichte en doelmatige aanpak.
- De kosten van de dienstverlening zijn gedaald.
- Er is een toename van het aantal mensen dat vrijwilligerswerk doet.
- Er is een toename van het aantal mensen met een beperking die regulier aan het werk zijn of actief naar vermogen meedoen.